

Міхась Зарэцкі

Міхась Зарэцкі, творами якога энкавэдысты спачатку зачитваліся,
а потым катавалі і забілі яго.

Творчасць

Беларускія пісьменнікі, 1936 год. Міхась Зарэцкі стаіць пасярэдзіне

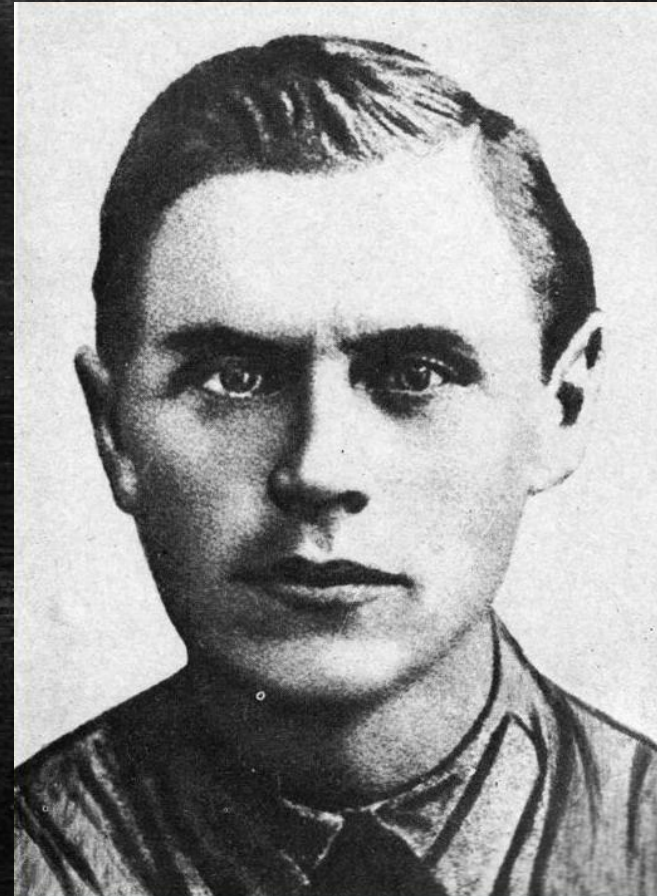
Літаратурная дзейнасць Зарэцкага пачалася ў 1921 годзе, хоць ён, паводле ўласных прызнанняў, не збіраўся быць пісьменнікам. Як успамінае сам Зарэцкі, аднойчы яму прысніўся яркі і незвычайны сон, уражанне ад якога не пакідала яго на працягу цэлага месяца. Зарэцкаму захацелася занатаваць гэтае ўражанне, і ён стаў пісаць. Пісаў доўга і вельмі старанна абдумваў кожную фразу, кожнае слова. Скончылася тым, што старанна перапісанае апавяданне ён даслаў у рэдакцыю газеты «[Рабочый](#)», аднак, сумняваўся, што яго надрукуюць.

Беларускія пісьменнікі, 1936 год. Міхась Зарэцкі
стаіць пасярэдзіне.

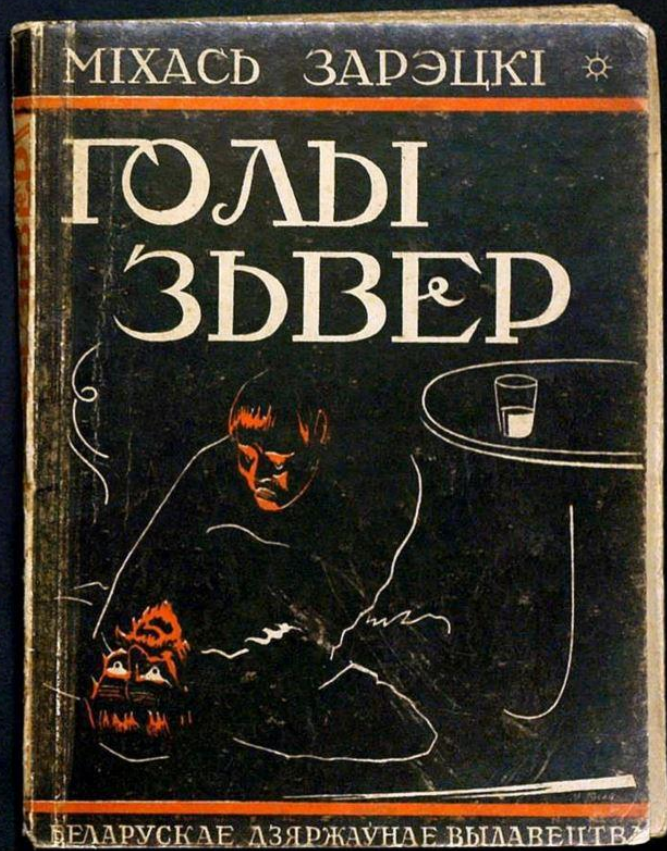

Моцная душа

- Пачвары ненавідзяць прыгожых, дурні зьдзекуюцца з разумных, нікчэмнасьці забіваюць таленавітых. Улада рабоў зьнішчае свабодных. Савецкая ўлада толькі за адну ноч 29-30 кастрычніка 1937 году застрэліла больш за 100 асобаў беларускай эліты. У безыменныя магілы пад курапацкімі хвоямі злачынцы тады закапалі і квецень нацыянальнай літаратуры. Праз 80 гадоў мы ўспамінаем імёны забітых талентаў беларускага слова.

Творчасць

Вокладка аповесці «Голы зьвер». 1926 год

- Ягонай моцнай волі зайздросьціў Алесь Дудар: «...Міхася цяжка зьбіць зь яго пазыцыі, /.../ ён туга паддаецца ўсякаму пералому». Творы Зарэцкага, асабліва аповесьць «Голы зьвер», былі настолькі папулярнымі, што кнігі выкрадалі зь бібліятэк, пра што ўспамінаў Масей Сяднёў: «...у бібліятэцы толькі і чуеш: „Голы зьвер“ Зарэцкага ёсьць?». Калі гэтыя кніжкі знаходзіліся ў шафе забароненых твораў, іх кралі. Ніякія меры не памагалі. /.../ Яго чыталі ахвотней, чым каго іншага зь беларускіх пражанцаў».

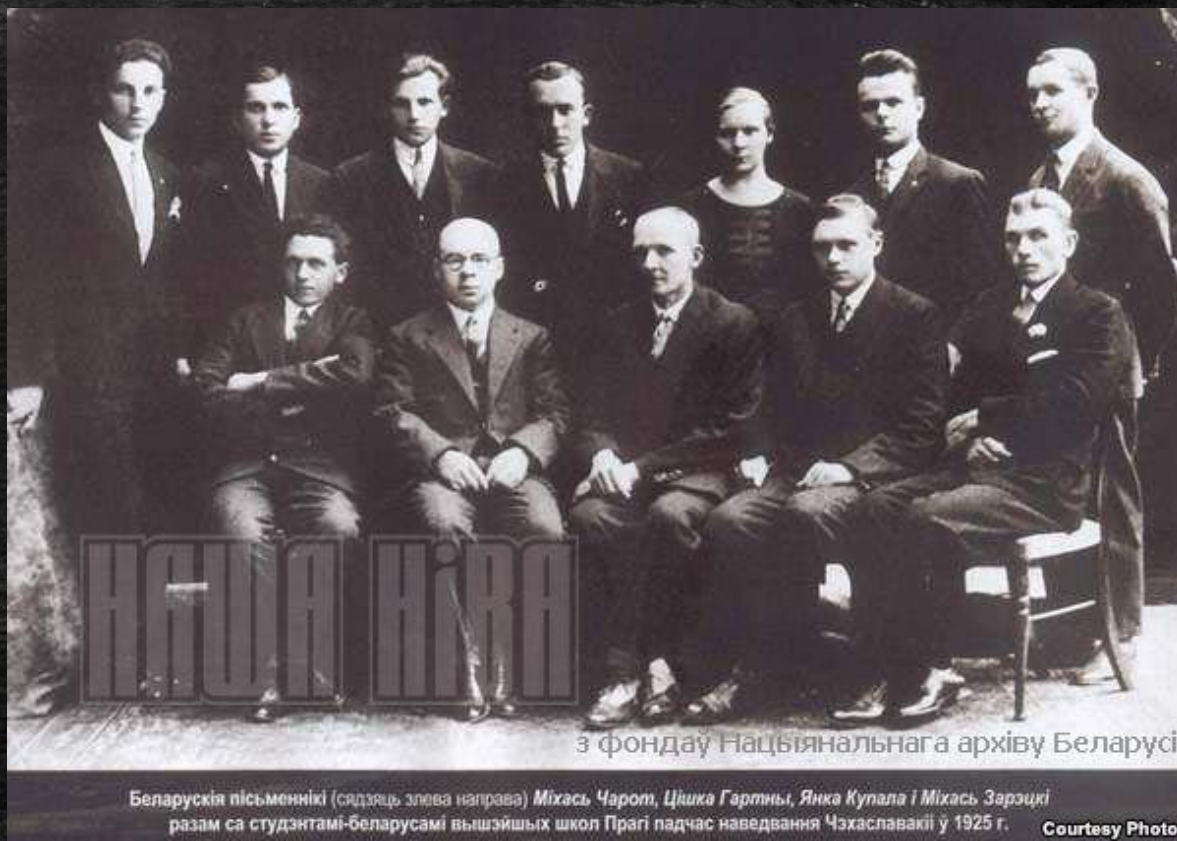
У 17 гадоў меў самую «неганаровую» прафэсію

«...Маё выступленьне на сцэне
самастойнага жыцьця было ў
ролі царкоўнага вартаўніка. /.../
гэта роля мне не /.../
падабалася, таму што
выклікала /.../ пагардлівыя /.../
адносіны да мяне з боку /.../
насельніцтва. Царкоўны
вартаўнік, як і пастух, самыя
неганаровыя асобы ў вёсцы...»
(«Пяцьдзесят чатыры дарогі.
Аўтабіяграфіі беларускіх
пісьменьнікаў». Менск, 1963).

Чэскія крытыкі лічылі яго аўтарам першага беларускага раману

„Сокі цаліны“ [эпапея Цішкі Гартнага. — В. Дэ Эм.] павінны былі б з’явіцца першым беларускім раманам. /.../ Аднак ён застаецца няскончаным — і гонар напісаньня першага беларускага раману выпаў на долю Міхася Зарэцкага („Сьцежкі-дарожкі“ /.../). Зарэцкі здабыў сабе /.../ пачэснае месца». («Новая беларуская літаратура». Перадрук з артыкулу чэскага выданьня Prager presse. 1927, № 346, 17-га сьнежня. // Літаратурны дадатак да газэты «Савецкая Беларусь» 1928, № 2. 15-га лютага).

Яго раздражняла, калі беларускія дзяўчаты сьпявалі расейскія песьні

«... Зь якой тупой стараннасьцю выводзілі яны „Накину плащ“, „Ах, зачем эта ночь“ і іншую дрэнь. /.../ Я падумаў: дакуль мы будзем жыць гэтым пазадзьдзем чужой культуры, якое з тупым салдацкім самадавольствам „преподносили“ нам /.../ суседзі і якое мы прымалі як чыстае збожжа? Дакуль мы будзем зьбіраць з чужога стала ўбогія брудныя аб'едкі?» (Зарэцкі М. «Падарожжа на новую зямлю». / Збор твораў. У 4 т. Т. 4. Мінск, 1992).

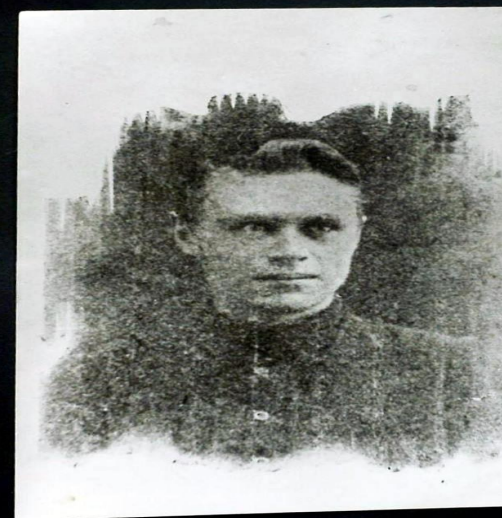

Public domain

Студыя «Маладняка». У першым радзе (злева направа): В. Казлоўскі, М. Дубіцкі. У другім радзе: П. Глебка, Н. Вішнеўская, М. Зарэцкі, С. Дарожны. У трэцім радзе: П. Герман, Я. Жук, З. Бандарына, М. Лужанін

Public domain

Public domain

Жонка пісьменніка

Марья
Касянькова

Дзеці пісьменніка

Слава і Рада.
1929 год

Міхась Зарэцкі з сваякамі

1926 год

Даведка аб рэабілітацыі Міхася Зарэцкага

Форма № 30

Военная Коллегия
Верховного Суда
Союза ССР

14 декабря 1957 г.
№ 4н-09225/57
Москва, ул. Порохового, д. 10.

СПРАВКА

Дело по обвинению КОСЯНКОВА-ЗАРЕЦКОГО Михаила Ефимовича, до ареста - 3 ноября 1936г. - зав.отд. литературы и искусства Белорусской Академии Наук, пересмотрено Военной коллегией Верховного Суда СССР 7 декабря 1957г.

Приговор Военной коллегии от 28-го октября 1937г. в отношении КОСЯНКОВА-ЗАРЕЦКОГО Михаила Ефимовича по вновь открывшимся обстоятельствам отменен и дело прекращено за отсутствием состава преступления.

КОСЯНКОВ-ЗАРЕЦКИЙ М.Е. реабилитирован посмертно.

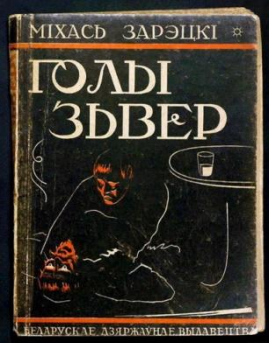
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ВОЕННОЙ КОЛЛЕГИИ
ВЕРХОВНОГО СУДА СОЮЗА ССР.
ПОЛКОВНИК ЮСТИЦИИ

/П.ЛИХАЧЕВ/

ак

Public domain

ВОКЛАДКІ ТВАЎ

Вокладка аповесці "галы звер". 1926 год

Вокладка кнігі "Пад сонцам". 1925 год

Вокладка кнігі "Стрелковая зброя", 1934 год, у перакладзе Міхася Зарэцкага

Вокладка ўкраінскага перакладу рамана "Сцежкі-дарогі". 1930 год

Вокладка кнігі "Бацькаў сын". Мінск, 1932 год

Вокладка кнігі "У віры жыцця". Мінск, 1929 год